

Zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY 117

Eliška Váchová
235693, psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.
Mgr. Hynek Cígler

Datum odevzdání: 30. 4. 2016

Fakulta sociálních studií MU, 2015/16

V této práci budu analyzovat článek publikovaný serverem Novinky.cz. 16. března 2016 s titulkem „*Muž má domů nosit peníze, žena vařit*“. Autor se zabývá názorem veřejnosti na rozdělení úkolů a povinností v domácnosti. Zvolila jsem si právě tento článek k porovnání s primárním zdrojem, jelikož mi připadalo, že je jeho název záměrně provokativní. Novinář v článku sám uvedl, že se opíral o výzkum Centra pro výzkum veřejného mínění, který byl uveřejněn 15. března 2016 v časopise *Naše společnost* a nesl název *Názory veřejnosti na roli muže a ženy v rodině – únor 2016*.

Výzkum CVVM měl za cíl získat informace o názoru veřejnosti na to, kdo by měl v domácnosti vykonávat různé práce. Výzkumným nástrojem byl standardizovaný dotazník a respondenti byli vybráni podle kvót zahrnujících informace o kraji, velikosti místa bydliště, pohlaví, věku a vzdělání. Celkově byla sesbírána data od 1 080 respondentů starších 15 let. Dotazník obsahoval otázky typu: „Kdo by měl podle Vás v rodinách a) nakupovat potraviny, b) pečovat o děti, c) dále se vzdělávat, d) pěstovat koníčky“ atd., s odpověďmi: *rozhodně muž, spíše muž, oba stejně, spíše žena, rozhodně žena*. Výsledky byly prezentovány shrnujícím textem doplněným sloupcovými grafy s procentuálním zastoupením jednotlivých kategorií odpovědí na danou otázku. Již podrobnější srovnání textu příslušnými grafy mi ovšem připadalo zavádějící, z toho důvodu zde některé nesrovnalosti uvedu.

Prvním nedostatkem v úvodu výzkumu se mi zdálo časté slučování kategorie *spíše žena a rozhodně žena*. Například za „*vysloveně ženskou činnost*“ označili bod týkající se úklidu domácnosti, jejíž výsledky byly prezentovány, jako kdyby 50 % respondentů odpovědělo *ženy* a 49 % *oba stejně*. Tedy kategorie *spíše žena* v zastoupení s 37 % byla sloučena s její radikálnější variantou a v shrnutí byla úplně vynechána. Také zde byla opomenuta informace, že 49 % respondentů zvolilo variantu *oba stejně*, tedy téměř polovina všech respondentů připouští roli muže v tázané činnosti. V dalších grafech srovnávajících procentuální zastoupení odpovědí oproti předchozím rokům jsou varianty *spíše žena/muž a rozhodně žena/muž* sloučeny úplně a jejich zastoupení již nelze poznat. Způsob prezentace dat mi připadal zbytečně generalizující a jako by sám o sobě měl popularizační tendence.

Podle poskytnutých grafů lze vyčíst pouze četnosti jednotlivých odpovědí nehledě na rozdělení podle pohlaví dotazovaných. Text ovšem obsahuje tvrzení: „*Názory respondentů na rozdělení činností v rodině vykazují zřetelné diference zejména podle pohlaví dotázaného*“ a dále výčet témat se srovnáním, které pohlaví odpovídalo určitým způsobem na různé otázky. Nejsou však uvedeny žádné další údaje jako procenta, poměry či grafy, které by podporovaly tato tvrzení. A přesto je to právě tento odstavec, který byl hlavním námětem zmíněného článku ve zpravodajství Novinky.cz, jak můžeme vidět například ve větě: „*Muži si naopak prisuzují více vzdělání, koníčky a opravy v domácnosti*.“ Tato informace je také špatnou interpretací výzkumu a údajů ve statistice, které ukazují, že 91 % respondentů byla názoru, že pěstovat koníčky by měli oba partneři.

Článek prezentující výzkum CVVM na Novinkách.cz záměrně dráždí čtenáře titulem, který naráží na choulostivé téma rovnosti muže a ženy. Je uzavřen odstavcem s nadpisem: *Češi jsou konzervativní*, což není názor, který původní výzkum obsahoval či naznačoval. Většina článku se sice skládá z doslovných citací dat z výzkumu CVVM, ovšem vytržených z kontextu. Jsou v něm použity formulace, které mohou vést ke špatným interpretacím výsledku

výzkumu, jako například ve větě: „Ženám možnost usilování o kariéru dávají čtyři procenta respondentů“, která může vyznít, jako by ženám někdo bránil v dosažení úspěchu v práci. Přitom výsledky výzkumu uvádějí, že 63 % respondentů uvedlo možnost „oba stejně“. Je proto zavádějící výsledek interpretovat takovým způsobem, že by podle veřejnosti žena o kariéru usilovat téměř neměla.

Můj názor na zprávy interpretované serverem Noviny.cz byl již předem skeptický, popsaná zjištění mě ale donutila zamyslet se nad důvěryhodností prezentace dat výzkumem samotným. Doprovodný text CVVM neodpovídal datům uvedeným v grafech. Interpretace takového textu v médiích je dalším problémem. Autor článku pokračoval v účelové interpretaci, informacím bylo přidáno na dramatickosti a citovém zabarvení. Na interpretaci výsledků tohoto konkrétního tématu je patrná tendence naplnit očekávání veřejnosti, a to jak u výzkumu samotného, tak v médiích. Čtenáři tak dostanou informace, ze kterých mohou dojít ke zkresleným závěrům.

Zdroje:

Novinky.cz (2016). *Muž má domů nosit peníze, žena vařit*. Staženo dne 15. 4. 2016 z: <http://www.novinky.cz/kariera/397785-muz-ma-domu-nosit-penize-zena-varit.html>

Červenka, J. (2016). *Názory veřejnosti na roli muže a ženy v rodině – únor 2016*. Naše společnost: Centrum pro výzkum veřejného mínění. Staženo dne 15. 4. 2016 z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7523/f3/ov160315b.pdf

Souhlasím s Vámi, že jak zdroj, tak článek v novinách nejsou v pořádku. Každý jiným způsobem. Z hlediska našeho kurzu jste se ale moc daleko nedostala. Myslím, že to mlžení s procenty byste zkritizovala stejně i před absolvování tohoto kurzu. Mohla jste třeba navrhnout, jak to mohli na Novinkách udělat lépe, správně. Nebo se třeba vyjádřit k této pasáži, která už umožňuje ukázat, co jste si ze studia odnesla :

„Proti poslednímu zkoumání v prosinci 2013 se podle CVVM mírně zvýšil podíl těch, kteří si myslí, že by doma měli vařit oba partneři. Ubylo těch, podle nichž má jídlo chystat žena. Podobné je to i u úklidu či u kariéry. Mírně poklesl podíl lidí, kteří ženám přisuzovali starost o rodinný rozpočet.“

Prosím o dopracování.

SJ